

สรุปคำชี้แจงแนวทางการดำเนินงานของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

กองเมล็ดพันธุ์ข้าวมีบทบาทและพันธกิจในการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย ให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการข้าว โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับเกษตรกร ได้แก่ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ โครงการธนาคารสินค้าเกษตร โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ข้าวชุมชนและเครือข่าย โครงการรักษาระดับปริมาณและคุณภาพข้าว การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพตามความต้องการของประเทศได้อย่างเพียงพอ ซึ่งอาศัยศูนย์เมล็ดพันธุ์ที่มีอยู่ทั่วประเทศในการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อให้เป็นไปตามแผนการผลิตของกองเมล็ดพันธุ์ข้าว

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวมีภารกิจในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ประชาชนทั่วไป และตัวแทนจำหน่าย ซึ่งการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวจะมีความสัมพันธ์กับรอบการผลิต ดังต่อไปนี้

๑) รอบการผลิตที่ ๑ หรือข้าวนาปี จะทำการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ๒ กลุ่ม คือ ข้าวไวต่อแสง เช่น พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๑๕ กข๕๙ พิษณุโลก ๘๐ เฉียงพิทลุง เล็บนกปิดตามี เหลืองประทิว ๑๒๓ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข๖ และข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง เช่น กข๒๙ กข๓๑ กข๔๑ กข๔๙ กข ๕๗ กข๖๑ กข๗๑ ชัยนาท ๑ สุพรรณบุรี ๑ พิษณุโลก ๒ (ชนิดพันธุ์ที่ผลิตอาจมีการปรับเปลี่ยนตามความต้องการของตลาดแต่ละปี) เริ่มจำหน่ายตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเมษายน หรือจนกว่าจะจำหน่ายหมด

๒) รอบการผลิตที่ ๒ หรือข้าวนาปรัง จะทำการผลิตเฉพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงเท่านั้น เช่น กข๒๙ กข๓๑ กข๔๑ กข๔๙ กข ๕๗ กข๖๑ กข๗๑ ชัยนาท ๑ สุพรรณบุรี ๑ พิษณุโลก ๒ (ชนิดพันธุ์ที่ผลิตอาจมีการปรับเปลี่ยนตามความต้องการของตลาดแต่ละปี) เริ่มจำหน่ายตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงสิงหาคม หรือจนกว่าจะจำหน่ายหมด

หมายเหตุ : สำหรับช่วงเวลาการจำหน่ายอาจมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับสภาพภูมิอากาศในปีนั้น ๆ และปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของข้าวด้วย

๑. ขั้นตอนการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

๑.๑ การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

กรณีเกษตรกรทั่วไป / ตัวแทนจำหน่าย

- ผู้ซื้อ ติดต่อที่กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
- กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ → คัดกรองชนิดพันธุ์/ปริมาณ → ฝ่ายบริหาร (การเงิน) ออกใบส่งของและใบกำกับสินค้า (DOI) ให้แก่ผู้ซื้อ
- ผู้ซื้อ นำใบส่งของและใบกำกับสินค้า (DOI) ไปชำระเงินที่ฝ่ายบริหาร (การเงิน) เพื่อออกใบเสร็จรับเงิน → นำใบเสร็จไปขอรับเมล็ดพันธุ์ที่โรงเก็บเมล็ดพันธุ์
- กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ จ่ายเมล็ดพันธุ์ให้ตรงกับใบเสร็จ → ลงบัญชีควบคุมการรับ-จ่ายเมล็ดพันธุ์ดังกล่าว

กรณีหน่วยงานภาครัฐ เช่น จังหวัด

- กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ → รับหนังสือสั่งซื้อ → คัดกรองชนิดพันธุ์/ปริมาณ → ทำหนังสือขออนุมัติการจำหน่าย เสนอผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลงนามอนุมัติ → ฝ่ายบริหาร (การเงิน) ออกใบส่งของและใบกำกับสินค้า (DOI) → ดำเนินการจัดส่งตามกำหนดเวลา → แจ้งผลการจัดส่งให้ฝ่ายบริหาร (การเงิน) ออกใบแจ้งหนี้ไปยังผู้ซื้อ เพื่อทำเรื่องเบิกจ่าย

๑.๒ การจำหน่ายเป็นเงินสดที่ส่วนกลาง ณ กองเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าว

กรณีโครงการต่าง ๆ

- กองเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้รับคำสั่งการผลิต
- กลุ่มบริหารและพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ กองเมล็ดพันธุ์ข้าว คัดกรองชนิดพันธุ์/ปริมาณและจัดสรรเมล็ดพันธุ์
- กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ กองเมล็ดพันธุ์ข้าว ทำหนังสือแจ้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เกี่ยวข้องทราบ
- ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ดำเนินการจัดส่งตามกำหนดเวลา โดยจัดทำใบตรวจปฏิบัติงาน รายงานสรุปผลการจัดส่งเมล็ดพันธุ์ และออกใบส่งของและใบกำกับสินค้า → ส่งใบตรวจการปฏิบัติงานและรายงานสรุปผลการจัดส่งเมล็ดพันธุ์ให้กองเมล็ดพันธุ์ข้าว
- กองเมล็ดพันธุ์ข้าว รวบรวมตรวจสอบใบตรวจฯ จัดส่งให้ผู้รับผิดชอบโครงการ และส่งรายงานสรุปผลการจัดส่งเมล็ดพันธุ์ให้ฝ่ายบริหาร (การเงิน) ของกองเมล็ดพันธุ์ข้าว → ส่งใบแจ้งหนี้และการชำระเงินให้ผู้ซื้อ

กรณีหน่วยงานภาครัฐ เช่น จังหวัด

- กองเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้รับหนังสือสั่งซื้อ
- กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ กองเมล็ดพันธุ์ข้าว คัดกรองชนิดพันธุ์/ปริมาณ และจัดสรรเมล็ดพันธุ์ → ทำบันทึกขออนุมัติจำหน่าย เสนอผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อลงนามอนุมัติ → ทำหนังสือแจ้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดส่งเมล็ดพันธุ์ตามการจัดสรร → ทำหนังสือแจ้งผู้ซื้อโดยแนบใบสร้างข้อมูลหลักผู้รับจ้าง/ผู้ขาย ข้อมูลที่อยู่ของผู้รับจ้าง/ผู้ขาย และข้อมูลทางธนาคารของผู้รับจ้าง/ผู้ขาย
- ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ดำเนินการจัดส่งตามกำหนดเวลา → จัดทำรายงานสรุปผลการจัดส่งเมล็ดพันธุ์และออกใบส่งของและใบกำกับสินค้า (DOI) → ส่งรายงานสรุปผลการจัดส่งเมล็ดพันธุ์มาที่กองเมล็ดพันธุ์ข้าว
- กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ กองเมล็ดพันธุ์ข้าว รวบรวมและตรวจสอบรายงานสรุปผลการจัดส่งเมล็ดพันธุ์จัดส่งให้ฝ่ายบริหาร (การเงิน) กองเมล็ดพันธุ์ข้าว → ทำใบแจ้งหนี้และการชำระเงินให้ผู้ซื้อ เพื่อทำเรื่องเบิกจ่าย/ชำระเงิน

๒. การกำหนดสัดส่วนการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

ในกรณีรอบการจำหน่ายมีปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่เพียงพอความต้องการ ด้วยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง หรือภัยอื่นใด ในกรณีนี้ กองเมล็ดพันธุ์ข้าวและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวจะพิจารณาสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับ โครงการต่าง ๆ ของกรมการข้าว ก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการข้าว ส่วนที่เหลือจากการจัดสรรให้กับโครงการจึงพิจารณาจำหน่ายให้แก่ เกษตรกร ประชาชน และร้านค้าตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ในลำดับถัดไป

กองเมล็ดพันธุ์ข้าวผลิตเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินลงทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช ซึ่งถูกกำกับกับการบริหารการใช้จ่ายเงินจากหน่วยงานหลักคือ กรมบัญชีกลาง สำนักงานประมาณ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ผลิตเมล็ดพันธุ์ให้เพียงพอโดยไม่หวังผลกำไรและห้ามขาดทุนเพื่อให้เงินลงทุนสามารถใช้หมุนเวียนเพื่อการผลิตในปีต่อไปได้ ฉะนั้น ในกรณีที่มีเมล็ดพันธุ์ข้าวมากกว่าความต้องการของตลาด ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวจะขอให้ตัวแทนจำหน่ายในพื้นที่ช่วยซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวดังกล่าวเพื่อป้องกันการขาดทุนของเงินลงทุนหมุนเวียน

กองเมล็ดพันธุ์ข้าวและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่มีการจำหน่ายผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ทั้งจากเว็บไซต์ของกรมการข้าวและเฟซบุ๊ก ทั้งนี้ ผู้ที่สนใจสั่งซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวทั้ง ๒๘ แห่ง สามารถตรวจสอบข้อมูลปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีพร้อมจำหน่ายได้ที่เว็บไซต์ของกองเมล็ดพันธุ์ข้าว <http://brs.ricethailand.go.th/> จากเมนู “เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีจำหน่ายรายสัปดาห์” ซึ่งมีการปรับปรุงข้อมูลใหม่ทุกสัปดาห์เพื่อให้ประชาชน เกษตรกร หรือผู้สนใจรับทราบตลอดปี โดยสามารถตรวจสอบปริมาณชนิดพันธุ์ที่ต้องการได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง หรือสอบถามที่กลุ่มพัฒนาธุรกิจเมล็ดพันธุ์ กองเมล็ดพันธุ์ข้าว หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๕๖๑ ๓๗๙๔ หรือสอบถามข้อมูลได้จากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวทุกแห่ง นอกจากนี้มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งการกำหนดราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นั้น เป็นไปตามประกาศกรมการข้าว เรื่อง การกำหนดราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชของกรมการข้าว ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งได้ระบุรายละเอียดของเงื่อนไขการจำหน่ายและราคาต่อส่วนลดไว้

๓. หลักเกณฑ์การคัดเลือกตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

กรมการข้าวจะพิจารณาคณะสมบัติของผู้สมัครจากเอกสารที่ยืนยันการขอจดทะเบียนเป็นหุ้นส่วนบริษัทหรือนิติบุคคล และใบอนุญาตรวบรวมเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าหรือสำเนาใบอนุญาตขยายเมล็ดพันธุ์ควบคุมที่ออกโดยกรมวิชาการเกษตร และมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

๑) ผู้สนใจยื่นใบสมัครการเป็นตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชของกรมการข้าว ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวใกล้บ้าน พร้อมเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ดังนี้

- ๑.๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- ๑.๒) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือสำเนาหนังสือจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล หรือสำเนาหนังสือจดทะเบียนพาณิชย์สำหรับผู้ประกอบการประเภทร้านค้าและสำเนาใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ๑.๓) กรณีมอบผู้อื่นมายื่นแทน จะต้องหนังสือมอบอำนาจที่ติดอากรแสตมป์ตามกฎหมาย พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มายื่นแทน
- ๑.๔) สำเนาใบอนุญาตรวบรวมเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าหรือสำเนาใบอนุญาตขายเมล็ดพันธุ์ควบคุมที่กรมวิชาการเกษตรออกให้ในปัจจุบัน
- ๑.๕) แผนผังแสดงที่อยู่ และสถานที่ตั้งของสถานที่จัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์
- ๑.๖) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)

ทั้งนี้ ในสำเนาหลักฐานทุกฉบับให้ผู้สมัครเขียนคำรับรองว่า “สำเนาถูกต้อง” และลงชื่อกำกับไว้ด้วย

๒) ใบอนุญาตตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชของกรมการข้าวมีอายุ ๓ ปี ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะขอต่อใบอนุญาตฯ ให้ยื่นคำขอก่อนที่ใบอนุญาตสิ้นอายุภายในสิ้นปีปฏิทินที่ระบุไว้ในใบอนุญาตไม่น้อยกว่า ๑ เดือน

๓) ในกรณีที่ใบอนุญาตฯ สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวหรือกองเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าว และยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตพร้อมใบแจ้งความ (กรณีสูญหาย) ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบถึงการสูญหายหรือถูกทำลาย

๔) ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิสั่งซื้อเมล็ดพันธุ์พืชที่ผลิตโดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าว ในอัตราส่วนลดที่กรมการข้าวกำหนด โดยไม่จำกัดวงเงิน

๕) ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวจะจัดส่งเมล็ดพันธุ์ให้ เมื่อผู้รับใบอนุญาตได้สั่งซื้อและชำระเงินค่าเมล็ดพันธุ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยจัดส่งทางบริษัทขนส่งฯ แล้วเก็บเงินค่าขนส่งปลายทางจากผู้ซื้อ

๖) ผู้รับใบอนุญาตฯ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมการข้าวว่าด้วยการเป็นตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๙